

na které postupně naváží další oborové brány s cílem pokrýt celé univerzum,

Problematika věcného zpřístupnění informačních zdrojů – činnost Sekce pro klasifikaci a indexaci

Věcný přístup k informačním zdrojům a informacím v nich obsaženým je náplní činnosti Sekce pro klasifikaci a indexaci¹⁾, která spolu s Bibliografickou sekcí a Sekcí pro katalogizaci tvoří Divizi bibliografické kontroly. Činnost sekce je kodifikována ve Strategickém plánu, který představuje aplikaci základních principů a poslání organizace IFLA v konkrétní oblasti knihovnictví a informatiky, tj. v oblasti věcného zpřístupnění informačních zdrojů, a je každé dva roky modifikován.

Ve strategickém plánu sekce pro rok 2003-2005 se klade důraz na zpřístupnění elektronických informačních zdrojů: monitorování nástrojů pro věcný přístup, vývoj no-

vých zdrojů pro věcné zpřístupnění vhodných pro interaktivní prostředí, adaptaci stávajících zdrojů (pokud je jejich adaptace možná); velká pozornost je věnována jednotné aplikaci těchto nástrojů, tj. standardizaci.²⁾

Na činnosti Sekce pro klasifikaci a indexaci se podílí 20 členů Stálé komise řízené vedoucí sekce (Pia Leth, od r. 2003 Marcía Zeng) a sekretářkou (Ia McIlwaine, od 2003 Barbara Tillett).³⁾

K základním povinnostem členů sekce patří především každoroční vypracování zprávy o věcné analýze v dané zemi/oblasti, a to formou krátké anotace (květen) a referátu (říjen); anotace i referát se zveřejňují v periodiku Newsletters.⁴⁾ Dále jsou členové sekce aktivní v pracovních skupinách. V rámci Sekce pro katalogizaci a indexaci pracovaly v letech 1999-2003 Pracovní skupina pro vícejazyčný tezaurus (*Working Group on Multilingual Thesauri*) a Pracovní skupina pro věcný přístup k webovým zdrojům (*Working Group on Subject Access to Web resources*).

Na tuto pracovní skupinu navazuje činnost nově založené pracovní skupiny *Working Group for Subject Access Tools* vedené Davidem Millerem (USA).⁵⁾

V průběhu zasedání kongresu IFLA se konají dvě jednání Stálé komise sekce: ve volebním roce probíhají volby vedoucího a sekretáře Stálé komise, modifikuje a aktualizuje se program činnosti sekce na dobu dvou let. Členové Sekce pro klasifikaci a indexaci se budou v příštích dvou letech (2003-2005) věnovat přípravě standardů pro věcný popis aplikovaný v záznamech vytvářených pro potřeby národních bibliografií.

Předmětem jednání je i konkrétní program dvou následujících kongresů IFLA: letos se jednalo o programu kongresu v Buenos Aires (2004) a v Oslu (2005).

Pro kongres IFLA 2003 v Berlíně připravila Sekce pro klasifikaci a indexaci Otevřený program sekce věnovaný tématu *Changing Roles of Subject Access Tools*, ve kterém odezvěly tři příspěvky:

- „FAST (Faceted Application of Subject Terminology): a simplified LCSH-based vocabulary“, ve kterém Edward T. O’Neill (OCLC, Dublin, USA) a Lois Mai Chan (University of Kentucky, Lexington, USA) představili svůj projekt – nástroj pro zpřístupnění elektronických informačních zdrojů navazující na slovník a odkazový aparát systému Library of Congress Subject Headings (LCSH). Autoři projektu dospěli k závěru, že komplikovaná pravidla systému LCSH pro tvorbu předmětových hesel, která se uplatňují při jeho konkrétní aplikaci, limitují možnosti jeho využití v elektronickém prostředí; systém LCSH musí být modifikován, syntax zjednodušena. Současná verze FAST pracuje se dvěma miliony autoritních záznamů, autoritní termíny jsou rozčleněny do souborů založených na fasetovém principu.
- V příspěvku „UDC implementation: from library shelves to a structured indexing language“ poukázala Aida Slavic (University College London, UK) na možnosti aplikace MDT v současném elektronickém prostředí. Klasifikační systém MDT se může plně zapojit do procesu zpřístupnění elektronických zdrojů jako účinný strukturovaný interaktivní nástroj za předpokladu, že bude při zápisu komplexních notací MDT respektována jejich struktura (což předpokládá úpravu formátu MARC) tak, aby byla plně využita schopnost jednotlivých komponentů notace MDT ztvárnit a zpřístupnit smysluplnou informaci.
- V příspěvku „SWD/RSWK at the Swiss National Library: celebrating 5 years of indexing and cooperation“ zhodnotil Patrice Landry (Swiss National Library, Switzerland) adaptaci německých katalogizačních pravidel a postupů v oblasti věcné analýzy na půdě Švýcarské národní knihovny.

Další veřejná akce Sekce pro klasifikaci a indexaci – workshop – byla věnována problematice překladu a implementace klasifikačního systému DDC (Dewey Decimal Classification) v evropském prostředí. V úvodním příspěvku zdůraznila Joan Mitchell (OCLC, Dublin, USA) výhody aplikace současné verze DDC a referovala o aktualizacích a změnách systému. V referátu „DDC (German)“ nastínila Magda Heiner-Freiling (Die Deutsche Bibliothek) problémy spojené s aplikací DDC v Německu:

DDC není schopno plně pokrýt potřeby německé národní bibliografie v oblasti práva, školství, lingvistiky, dějin, filozofie, teologie. Organizace německé národní bibliografie vyžaduje integraci témat specifických pro středoevropský prostor. V dalších příspěvcích byly zdůrazněny přínos DDC pro organizaci informačních zdrojů v elektronickém prostředí a problémy spojené s překladem DDC do jednotlivých evropských jazyků.

Sekce pro klasifikaci a indexaci se podílela i na přípravě workshopu organizovaného Divizí bibliografické kontroly, který byl věnován problematice informačních a oborových bran. V rámci workshopu odezněl i příspěvek „The relationship between subject gateway and national bibliographies in international context“ zabývající se problematikou tvorby informačních bran v Česku.⁶⁾

Národní knihovna ČR se výraznou měrou podílí na vývoji mezinárodních standardů v oblasti věcné analýzy: podle rozhodnutí Stálé komise Sekce pro klasifikaci a indexaci bude na kongresu IFLA v Oslu v roce 2005 představen kooperativní mezinárodní projekt MSAC – Multilingual Subject Access to Catalogues, jehož je Národní knihovna ČR koordinátorem.⁷⁾

Poznámky:

- 1) Informace o činnosti sekce jsou dostupné na adrese <http://www.ifla.org/VII/s29/sci.htm>
- 2) Strategický plán pro rok 2003-2005 bude zveřejněn po schválení Stálou komisí sekce
- 3) V současnosti jsou v Sekci zastoupeny země: Česko, Estonsko, Francie, Island, Itálie, Kanada, Makedonie, Německo, Rumunsko, Rusko, Spojené státy americké, Švédsko, Švýcarsko
- 4) Dostupný na adrese <http://www.ifla.org/VII/s29/sci.htm#3>
- 5) Členové pracovní skupiny: Marie Balíková, Lois Mai Chan, Joanne Belair, Douaa al-Habiby, Lynne Howarth, Pia Leth, Filiberto Felipe Martínez Arellano, Thordis Thorarinsdottir, Nancy Williamson, Marcía Zeng
- 6) Autorkami jsou Bohdana Stoklasová, Marie Balíková, a Ludmila Celbová
- 7) Viz: http://www.nkp.cz/standard/English/subjectauthorities_eng2.htm

Marie Balíková
Národní knihovna ČR